

подписка через Kaspi Bank

Газета
выходит
во вторник
и четверг

ОГНИ

Манғыстау

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОБЛАСТИ

Издается с июля 1967 года

ЧЕТВЕРГ ● 22 января 2026 года ● № 5 (13274)

ВЫСТУПЛЕНИЕ ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВА КАСЫМ-ЖОМАРТА ТОКАЕВА НА V ЗАСЕДАНИИ НАЦИОНАЛЬНОГО КУРУЛТАЯ

Уважаемые соотечественники!

В своих выступлениях члены Курултая высказали важные идеи и инициативы.

В рамках Курултая состоялся полезный обмен мнениями. Уверен, что все это пойдет на пользу развития нашей страны.

Национальный курултай созывается сегодня в пятый раз.

Первое заседание нашего Курултая прошло в колыбели нации — Улытау.

Второе заседание состоялось в духовном центре тюркского мира — Туркестане.

Третье было организовано в уникальном Атырауском регионе.

В прошлом году мы собрались в богатом историей Кокшетау.

Теперь вот мы находимся на сакральной кызылординской земле.

Для нашего народа данный регион играет особую роль.

Есть такое емкое и глубокое выражение «Сыр — Алаштың анасы» (Сырдарья, взрастившая Алаша).

Городища Чирик-Рабат, Жанкент, Сыганак, Алтынасар, Баршынкент свидетельствуют о древней городской культуре на казахской земле.

Можно сказать, что Кызылорда является их законным приемником, в целом имея для нашей страны большое историческое значение.

Всем известно, что столетие назад этот город был столицей Казахстана. Здесь принимались крайне важные решения, касающиеся будущего страны.

Недаром говорят: «Сыр елі — жыр елі» (Сырдарынский край — земля сказителей и поэтов).

Со времен Коркыт Ата в этом регионе широко распространено искусство жыров и кюев.

Вся наша страна знает прославленных Жиенба, Нуртугана, Нартая, стоявших у истоков школы устной эпической традиции.

Присырдарынская земля — Родина настоящих тружеников.

В советский период около ста кызылординцам было присвоено звание Герой труда. Наш народ гордится знаменитым рисоводом Ибраем Жахаевым, его имя стало символом трудовой доблести.

Выдающийся путь ударников труда прошлого достойно продолжает нынешнее поколение.

Кызылординская область в последние годы динамично развивается в ногу со временем.

В прошлом году валовой региональный продукт увеличился на 6,5%.

За три года в область привлечено около двух триллионов тенге инвестиций.

В прошлом году реализовано 27 инвестиционных проектов.

В их числе следует особо отметить запуск новой ТЭЦ.

Стратегический объект, построенный полностью за счет средств инвесторов, повысит энергетическую безопасность региона.

Население области обеспечено качественной питьевой водой, 80% жителей региона имеют доступ к голубому топливу.

Прокладка газовых сетей в населенных пунктах будет продолжена.

В регионе автодороги находятся в хорошем состоянии.

Модернизируется авиа- и железнодорожная инфраструктура.

В аэропорту Коркыт Ата открылся новый терминал.

Через масштабную реконструкцию прошел железнодорожный вокзал — это одно из исторических зданий Кызылорды.

Вместе с тем в области начата реконструкция десяти железнодорожных станций.

Все это укрепит логистический потенциал региона.

В Кызылординской области много достижений, особенно в социальной сфере.

За три года здесь построено 34 образовательных, 45 культурных и спортивных, 40 медицинских объектов.

По моему поручению в Кызылорде начато строительство многофункциональной больницы, рассчитанной на 300 коек.

В скором времени будут также построены поликлиника на 500 мест и перинатальный центр на 200 мест.

Одним словом, Кызылординская область динамично развивается по всем направлениям. Можно с уверенностью сказать, что ситуация в области хорошая. Это результат активной и упорной работы акима Нурлыбека Налибаева.

В середине прошлого столетия с Байконура был совершен первый полет человека в космос — данный факт известен всему миру.

Этот исторический край и во времена Великого Шелкового пути, и в современную эпоху успешно развивается.

Находясь в Кызылорде, не могу не остановиться и на вопросе Арала.

Его спасение — задача, все еще актуальная для всего человечества, я говорил об этом в своем Послании.

Благодаря многолетней последовательной работе мы смогли сохранить Северный Арал, который на протяжении нескольких лет постепенно восстанавливается.

В настоящее время разрабатывается проект поднятия Кокаральской плотины, реализация которого начнется в конце текущего года.

Появится возможность существенно увеличить объем воды в Малом Арале.

Но не все в наших руках.

Большинство крупных рек Казахстана берут начало в соседних странах.

Объем стока Сырдарьи, поступающего в море, разнится в зависимости от водной политики государств, расположенных в верховьях реки.

Следовательно, решение многих проблем связано с умелой водной дипломатией.

В настоящее время заключены соглашения о совместном использовании водных ресурсов со всеми странами Центральной Азии.

В конечном счете, для решения судьбы не только Арала, но и Каспия, Балхаша, Иртыша необходимо достичь консенсуса с соседями и подписать соответствующие договоренности.

Вода — стратегический ресурс для нашей страны.

Мы должны системно заняться водным вопросом.

В прошлом году я предложил создать Международную водную организацию. Нам необходимо последовательно продвигать эту инициативу в рамках реформирования Организации Объединенных Наций.

В апреле в Астане пройдет Международный экологический саммит.

На форуме мы обсудим проблему Аральского моря с главами государств — членов Международного фонда спасения Арала.

Надеюсь, что возрождение Малого Арала откроет путь к дальнейшему устойчивому прогрессу всего региона.

Сегодня здесь присутствуют граждане Кызылординской области: ветераны, представители интеллигенции, общественные деятели, предприниматели, молодежь.

В этой связи мне хочется отметить трудолюбие, сплоченность, любовь к родной земле, солидарность, взаимную поддержку, истинный патриотизм местных жителей.

Наряду с областным центром чистой отличается каждый аул региона.

К примеру, как я уже неоднократно подчеркивал, аулы имени Наги Ильясова

и Тан являются примером для всей страны.

Вы вносите вклад в развитие не только своего региона, но и нашего государства.

Благодаря единству и созидательному труду народа прошлый год для нашей страны был отмечен большими достижениями.

Экономика выросла на 6,5 процента.

ВВП превысил 300 миллиардов долларов, впервые в истории Независимости достигнув 15 тысяч долларов в пересчете на душу населения.

Это рекордный показатель для всего Центральноазиатского региона.

Валютные активы Национального фонда увеличились на 5 миллиардов долларов.

Золотовалютные резервы страны достигли нового пика, перевалив за 65 миллиардов долларов.

Доля малого и среднего бизнеса в экономике приблизилась к 40 процентам.

Численность населения составила около 20,5 миллиона человек, средняя продолжительность жизни граждан достигла 75,4 года.

Главное, изменилось общество, большой сдвиг произошел в национальном самосознании, реформы приобрели устойчивый характер.

Национальный курултай сыграл ключевую роль в этих процессах.

За четыре года членами Курултая выдвинуто множество важных инициатив, на основе их предложений принято 26 законов.

Только этот факт наглядно показывает, что Курултай стал основной движущей силой масштабных реформ.

В частности, были предприняты конкретные шаги, направленные на обеспечение прав женщин и безопасности детей.

Началась активная борьба с лудоманией и распространением наркотиков.

Упорядочена работа в сфере ономастики.

В систему государственных наград включены новые почетные звания, повысившие статус тружеников.

Кроме того, мы определили основные ценности, формирующие новое качество нации.

Ставим заслон социальным порокам, угрожающим будущему молодых поколений.

Члены Курултая выступили с инициативой по упорядочению работы в сфере внутренней политики.

Вы принимали непосредственное участие в подготовке соответствующего документа.

В результате в прошлом году были

утверждены основные принципы, ценности и направления внутренней политики Республики Казахстан.

Теперь необходимо активно работать, руководствуясь этим документом.

Уважаемые участники заседания!

Одним из стратегических направлений государственной политики является развитие культуры и искусства.

Очевидно, что эффективность проводимых нами преобразований напрямую зависит от трансформации общественного сознания.

Поэтому мы придаем особое значение развитию культурно-гуманитарной сферы, в которой намечены беспрецедентные и масштабные для нашей страны шаги.

В частности, в Алматинской области появится Казахский драматический театр, в области Абай и Актюбинской области будут возведены здания театров. А в Шымкенте начнется строительство Театра оперы и балета.

В текущем году Казахскому национальному театру драмы имени Мухтара Ауэзова исполнится 100 лет. К этой знаковой дате должен завершиться капитальный ремонт здания.

Будет также реконструирован Государственный академический русский театр для детей и юношества имени Наталии Сац.

Наряду с этим, в течение двух лет планируется модернизировать свыше 100 объектов сферы культуры.

Одна из важнейших задач — развитие музейного дела.

В связи с этим хочу особо отметить новый историко-краеведческий музей в Кызылорде, который я посетил осенью прошлого года в ходе рабочей поездки в регион.

При строительстве здания, отвечающего всем современным требованиям, были использованы инновационные подходы к организации музейного дела.

Данная практика может стать примером для других регионов.

Также в городе планируется возведение нового драматического театра, его строительство должно начаться в нынешнем году.

Во время моей недавней встречи в Кызылорде с представителями местной интеллигенции я высказался о важности открытия современной библиотеки. Ее сооружение начнется в этом году.

В настоящее время среди молодежи крепнет убежденность в том, что страна вошла в эпоху уверенного роста.

ИНФОРМАЦИОННЫЙ ОТДЕЛ

О ПОВЫШЕНИИ РАЗМЕРОВ ПЕНСИОННЫХ И СОЦИАЛЬНЫХ ВЫПЛАТ, ПОСОБИЙ с 1 января 2026 года

СОГЛАСНО Закону Республики Казахстан «О республиканском бюджете на 2026–2028 годы» от 8 декабря 2025 года № 239-VIII с 1 января 2026 года устанавливаются:

— месячный расчетный показатель (далее — МРП) — в размере **4 325** тенге;

— минимальная пенсия — **69 049** тенге;

— прожиточный минимум (далее — ПМ) — **50 851** тенге;

— минимальный размер базовой пенсионной выплаты — **35 596** тенге;

— минимальный размер заработной платы — **85 000** тенге.

Размеры пенсионных выплат по возрасту и за выслугу лет с 1 января 2026 года повышаются на **10%** от получаемого размера.

Максимальный доход, учитываемый для исчисления размеров вновь назначенных пенсионных выплат по возрасту, с 1 января 2026 года составляет **55 МРП** (237 875 тенге).

Размеры государственной базовой пенсионной выплаты с 1 января 2026 года устанавливаются в соответствии со статьей 205 Социального кодекса Республики Казахстан (далее — Кодекс) в процентном соотношении к новому размеру ПМ.

Так, с 1 января 2026 года при наличии десяти и менее лет стажа участия в пенсионной системе либо его отсутствия в размере **70%** от величины прожиточного минимума, с увели-

чением ее размера за каждый полный год стажа участия в пенсионной системе сверх десяти лет на **2%**, но не более **118%** от величины прожиточного минимума, установленной на соответствующий финансовый год Законом «О республиканском бюджете».

Это касается как новых, так и состоявшихся на 1 января 2026 года пенсионеров.

Размеры государственных социальных пособий по инвалидности и по случаю потери кормильца, в том числе для лиц, проживающих в медико-социальных учреждениях и находящихся в исправительных учреждениях, устанавливаются в размерах, предусмотренных статьями 177 и 236 Кодекса, повышаются с 1 января 2026 года в связи с увеличением размера ПМ (50 851 тенге).

Размеры социальных выплат по случаю утраты трудоспособности (далее — СВут) и потери кормильца (далее — СВпк) из Государственного фонда социального страхования (далее — ГФСС) повышаются с 1 января 2026 года на **10%** в соответствии с постановлением Правительства Республики Казахстан от 17 декабря 2025 года № 1089 «О повышении размеров социальных выплат из Государственного фонда социального страхования с 1 января 2026 года».

Размер специального профессионального государственного

пособия повышается с 1 января 2026 года в связи с увеличением размера ПМ (50 851 тенге).

Размер ежемесячного государственного пособия, назначаемого и выплачиваемого матери или отцу, усыновителю (удочерителю), опеку (попечителю), воспитывающему ребенка с инвалидностью (детей с инвалидностью) и государственного пособия лицу, осуществляющему уход за лицом с инвалидностью первой группы, с 1 января 2026 года повышается в связи с увеличением ПМ.

В связи с увеличением размера МРП с 1 января 2026 года повышаются размеры:

— государственных специальных пособий по спискам № 1 и № 2;

— единовременной выплаты на погребение;

— единовременного государственного пособия в связи с рождением ребенка;

— ежемесячного государственного пособия по уходу за ребенком до достижения им возраста полутора лет;

— ежемесячной бюджетной субсидии обязательных пенсионных взносов получателям социальных выплат по случаю потери дохода в связи с уходом за ребенком по достижении им возраста полутора лет из ГФСС;

— специальных государственных пособий, предусмотренных в подпунктах 1) — 17) пункта 3 статьи 190 Кодекса;

— ежемесячного государственного

пособия многодетным семьям, имеющим четырех и более совместно проживающих несовершеннолетних детей, в том числе детей, обучающихся по очной форме обучения по общеобразовательным или профессиональным программам в организациях общего среднего, технического и профессионального, послесреднего, высшего и (или) послевузовского образования, после достижения ими восемнадцатилетнего возраста до времени окончания организаций образования (но не более чем до достижения двадцатитрехлетнего возраста);

— ежемесячного государственного пособия многодетным матерям, награжденным подвесками «Алтын алқа», «Күміс алқа» или получившим ранее звание «Мать-героиня» и награжденным орденом «Материнская слава» I и II степени;

— назначенных, но не выплаченных единовременных денежных компенсаций гражданам, пострадавшим вследствие ядерных испытаний на Семипалатинском испытательном ядерном полигоне, жертвам массовых политических репрессий и детям жертв массовых политических репрессий.

Единовременное пособие при рождении первого, второго, третьего ребенка увеличится на **164 350** (38*МРП) тенге, при рождении четвертого и более ребенка **272 475** (63*МРП) тенге.

Ежемесячное пособие по уходу за ребенком по достижении им полутора лет составит:

— на первого ребенка — **24 912** (5,76 МРП) тенге;

— на второго ребенка — **29 454** (6,81 МРП) тенге;

— на третьего ребенка — **33 952** (7,85 МРП) тенге;

— на четвертого и более ребенка — **38 493** (8,90 МРП) тенге.

Размер ежемесячного государственного пособия многодетной семье составит:

— на четвертых детей — **69 330** (16,03 МРП) тенге;

— на пятых детей — **86 673** (20,04 МРП) тенге;

— на шестых детей — **104 017** (24,05 МРП) тенге;

— на семерых детей — **121 360** (28,06 МРП) тенге;

— на восьмерых и более детей — **4** месячных расчетных показателя на каждого ребенка.

Размеры ежемесячного пособия награжденной матери:

— награжденным подвеской «Күміс алқа» — **27 680** тенге (6,40 МРП);

— награжденным подвеской «Алтын алқа» или получившим ранее звание «Мать-героиня», награжденным орденом «Материнская слава» I и II степени — **32 005** тенге (7,40 МРП).

Департамент Комитета регулирования и контроля в сфере социальной защиты населения по Мангистауской области

Нотариус г. Актау Бозбанова Р. С.

РАЗЫСКИВАЕТ НАСЛЕДНИКОВ

гр. Саймаганбетова Есенбека Балмурзаевича, 31.08.1965 г.р., умершего 16 сентября 2025 года. Обращаться со дня опубликования объявления по 16 марта 2026 года в нотариальную контору по адресу: Мангистауская обл., г. Актау, 31а мкр., дом 12, офис 9, тел. 87758887769.

Нотариус г. Актау Хангереева Г. С.

РАЗЫСКИВАЕТ НАСЛЕДНИКОВ

гр. Гороховой Людмилы Анатольевны, умершей 24 августа 2025 года. Обращаться в течение одного месяца со дня опубликования объявления в нотариальную контору по адресу: Мангистауская обл., г. Актау, 12 мкр., дом 3, кв. 2.

Нотариус Мунайлинского района Карабашева А. Н.

РАЗЫСКИВАЕТ НАСЛЕДНИКОВ

гр. Бердибаева Довлетали, умершего 22.11.2025 года. Наследников или лиц, имеющих информацию о месте нахождения таковых, прошу обращаться в течение четырех месяцев после опубликования объявления по адресу: Мангистауская обл., Мунайлинский р-н, с. Мангистау, квартал 19, дом 11, оф. 2.

РАЗМЕЩЕНИЕ РЕКЛАМЫ

на страницах
областной
общественно-политической
газеты «Огни Мангистау»

**Телефоны: 20-48-42,
8 778 1459093**

Общественный фонд «Неправительственный экологический фонд имени В. И. Вернадского в Республике Казахстан»

СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ СЛУШАНИЙ

в форме публичного обсуждения

на Проект естественно-научного обоснования создания Мангистауской государственной заповедной зоны республиканского значения.

Разработчик: общественный фонд «Неправительственный экологический фонд имени В. И. Вернадского в Республике Казахстан», находящийся по адресу: г. Астана, Есильский район, проспект Кабанбай батыра, дом 40, ВП-43.

Проектная документация будет доступна на едином экологическом портале (<https://ndbecology.gov.kz/>) с 29 января в течение двадцати рабочих дней.

Замечания и/или предложения принимаются на информационной системе www.ndbecology.gov.kz.

Дополнительную информацию можно получить по телефону 8776972272.

АО «Каражанбасмунай»

ПРОВОДИТ ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

по следующим направлениям: Проект нормативов допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферу для АО «Каражанбасмунай», включающий основную и вспомогательную деятельность производственного управления и технологически связанных работ/услуг по проектам намечаемой деятельности (с разделами охраны окружающей среды к рабочим и техническим проектам на строительство скважин, обустройство месторождений и т.д.), а также Программы управления отходами, Программы мероприятий по ОС и Программы производственного экологического контроля, проект норматива допустимых сбросов (НДС).

№	Наименование проекта	Проект нормативов допустимых выбросов загрязняющих веществ в атмосферу для АО «Каражанбасмунай», включающий основную и вспомогательную деятельность производственного управления и технологически связанных работ/услуг по проектам намечаемой деятельности (с разделами охраны окружающей среды к рабочим и техническим проектам на строительство скважин, обустройство месторождений и т.д.), а также Программы управления отходами, Программы мероприятий по ОС и Программы производственного экологического контроля, проект норматива допустимых сбросов (НДС).
1	Административно-территориальные единицы, на территории которых может быть оказано воздействие и на территории которых будут проведены общественные слушания	Мангистауская обл., Тупкараганский район, с.Таушик
2	Дата, время и место проведения общественных слушаний	Дата: 10.03.2026 г. в 11:00 ч. Мангистауская область, Тупкараганский район, с.Таушик, улица Х. Елмуханбетова, № 6, здание государственного учреждения «Аппарат акима села Таушык» В случае объявления карантинного режима на территории Мангистауской области общественные слушания будут проведены посредством видеоконференцсвязи на интернет-платформе: щелкните здесь, чтобы присоединиться к собранию https://teams.microsoft.com/j/launcher/launcher.html?url=%2F_%23%2Fmeet%2F35653560923285%3Fp%3DBv6OXQkUw6M0iVLJS0%26anon%3Dtrue&type=meet&deeplinkid=0045dd11-cd45-4115-8d78-3a3a8435b1b6&directDI=true&msLaunch=true&enableMobilePage=true&suppressPrompt=true
3	Реквизиты и контактные данные инициатора намечаемой деятельности	Служба ООС, АО «Каражанбасмунай», 9а мкр., здание 4, б/ц «Елес», тел. 8 (7292) 473046
4	Реквизиты и контактные данные составителей отчетов о возможных воздействиях или внешних привлеченных экспертов	Филиал ТОО «КМГ Инжиниринг» «КазНИПИМунайгаз», тел. 470244; ТОО «iProject», тел. 8 701 270 6220
5	Ссылка на единый экологический портал и официальный интернет-ресурс местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы	https://ecoportal.kz/ https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/
6	Электронный адрес и номер (-а) телефона, по которым можно получить дополнительную информацию о намечаемой деятельности, проведении общественных слушаний, а также запросить копии документов, относящихся к намечаемой деятельности	Z_ISLAMGAZIYEV@KBM.KZ Тел.: 8 (7292) 473046, A_Dzhuldybayeva@KBM.KZ 8 (7292) 472053
7	Адрес электронной почты местного исполнительного органа, где принимаются замечания и предложения	Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области Отдел «Экологическая экспертиза проектов» — главный специалист Базарбай Сабина Саламатмызы 8 (7292) 43-10-88, moup@mangystau.gov.kz
8	Адрес интернет-ресурса местного исполнительного органа, где размещена документация по проекту	https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/

otpanews.kz

1973 ЖЫЛДЫҢ 13 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ

МАҢҒЫСТАУ

Kaspi Bank
арқылы жазылу

№5 (10512) 22 ҚАҢТАР, БЕЙСЕНБІ, 2026 ЖЫЛ

ОБЛЫСТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛТАЙДЫҢ БЕСІНШІ ОТЫРЫСЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ

ҚҰРМЕТТІ ҚАУЫМ!

Жаңа ғана сөз сөйлеген құрылтай мүшелері маңызды ой-пікірлер айтты. Құрылтайдың аясында пайдалы пікір алмасулар болды. Барлығы еліміздің дамуына қажетті боларына сенемін.

Бүгін Ұлттық құрылтай жиыны осымен бесінші рет шақырылып отыр. Бұл форумның алғашқы отырысы ұлт ұясы – Ұлытауда өтті. Екінші жиын түбі бір түркі жұртының қара шаңырағы – Түркістанда болды. Үшінші отырыс бірегей Атырау аймағында ұйымдастырылды. Ал былтыр тарихи бай Көкшетау төрінде жиналды.

Енді, міне, қастерлі Қызылорда жерінде бас қосып отырмыз. Бұл – халқымыз үшін орны ерекше аймақ. «Сыр – Алаштың анасы» деген аталы сөз бар. Осы атыраптағы Шірік-Рабат, Жанкент, Сығанақ, Алтынасар, Баршынкент қалаларының орны көне заманның өзінде қазақ жерінде дамыған қала өркениеті болғанын аңғартады. Қызылорданы сол әйгілі қалалардың заңды жалғасы дей аламыз. Бұл шаһардың тарихи мән-маңызы айрықша. Оның осыдан бір ғасыр бұрын Қазақстан астанасы болғаны баршаға мәлім. Бұл жерде еліміздің болашағына қатысты аса маңызды шешімдер қабылданды.

Жалпы «Сыр елі – жыр елі» деп бекер айтылмайды. Қорқыт ата заманынан жалғасып келе жатқан жыраулық-жыршылық және күйшілік өнер бұл аймақта кең қанат жайған. Жиенбай, Нұртуған, Нартай сынды саңлақтар негізін қалаған жыршылық мектептерді бүкіл еліміз біледі.

Сыр бойы – нағыз еңбек адамдарының мекені. Кеңес заманында осы аймақтан 100-ге жуық Еңбек Ері шыққан. Әйгілі күрішші Ыбырай Жақаевты халқымыз ерен еңбектің символына балайды. Аға буынның абыройлы жолын бүгінгі ұрпақ лайықты жалғастырып келеді.

Соңғы жылдары Қызылорда облысы заман талабына сай өсіп-өркендеп жатыр. Былтыр аймақтың ішкі жалпы өнімі 6,5 пайызға өсті. Үш жылда облысқа 2 триллион теңгеге жуық инвестиция тартылды. Былтыр 27 инвестициялық жоба жүзеге асырылды. Соның ішінде жаңа жылу электр орталығы іске қосылғанын ерекше атап өткен жөн. Стратегиялық маңызы бар бұл нысан толығымен инвестордың қаржысына салынды. Жылу орталығы аймақтың энергетикалық қауіпсіздігін нығайта түседі. Облыс тұрғындары сапалы ауыз сумен қамтамасыз етілді. Халықтың 80 пайызы көгілдір отынды пайдаланады. Елді мекендерге газ құбырын тарту жұмысы алдағы уақытта жалғаса береді.

Аймақтағы автокөлік жолының сапасы жақсы жағдайда деуге болады. Облыстың әуе және темір жол жүйесі де жаңғыртылып жатыр. Қорқыт ата әуежайының жаңа терминалы ашылды. Қызылорда қаласындағы тарихи ғимараттың бірі – темір жол вокзалы күрделі жөндеуден өтті. Бұған қоса, аймақтағы 10 темір жол бекетін жаңғырту жұмысы басталды. Мұның бәрі облыстың логистикалық әлеуетін арттыра түседі.

Қазір Қызылорда облысында, әсіресе әлеуметтік салада жақсы жаңалық көп. Үш жылда осы аймақта 34 білім беру, 45 мәдениет және спорт нысаны салынды. Бұған қоса, 40 медицина нысаны ашылды. Менің тапсырмаммен Қызылордада 300 орынға арналған көпбейінді аурухананың құрылысы басталды. Көп ұзамай 500 орындық емхана және 200 орындық перзентхана салынады.

Бір сөзбен айтқанда, Қызылорда облысы барлық салада қарқынды дамуда. Облыстың жағдайы жақсы деп күмәнсіз айтуға болады. Бұл – әкім Нұрлыбек Нәлібаевтың белсенді, табанды жұмысының нәтижесі.

Өткен ғасырдың ортасында адамзат баласы алғаш рет Байқоңырдан ғарышқа аттанғаны – бүкіл әлемге белгілі дерек. Ұлы Жібек жолының бойындағы тарихи өлке жаңа дәуірде де ойдағыдай дамуда.

Қызылордаға келіп тұрып, Арал мәселесіне тоқталмай кету мүмкін емес. Аралды құтқару – барша адамзат үшін әлі де өте өзекті міндет. Мен бұл мәселе туралы халыққа Жолдауымда айттым. Жылдар бойы жүргізілген жұмыстың арқасында Солтүстік Аралды құтқарып қалдық.

Қашқан теңіз қайтып, Кіші Аралдың қалпына келе бастағанына біраз жыл болды. Қазір Көкарал бөгетін биіктету шаралары қолға алынып жатыр. Жоба осы жылдың соңында басталады. Кіші Аралдың суының көлемін айтарлықтай көбейтуге мүмкіндік болады.

Бірақ бұл – тек біздің қолымызда тұрған мәселе емес. Қазақстандағы ірі өзендердің көбі бастауын көрші мемлекеттерден алады. Данияның басында тұрған елдердің су саласындағы саясатына байланысты Сырдың суы теңізге әр кезде әр түрлі көлемде жетеді. Демек, көп түйткілдің шешімі су саласындағы шебер дипломатияға байланысты. Қазір Орталық Азия елдерінің бәрімен су ресурстарын бірлесе пайдалану туралы келісімдер жасалды. Түптеп келгенде, Арал ғана емес, Каспийдің, Балқаштың, Ертістің тағдырын шешу үшін көршілермен мәмілеге келіп, келісімдерге қол қоюымыз қажет.

Су – еліміз үшін стратегиялық ресурс. Біз су мәселесімен жүйелі түрде айналысуымыз керек. Мен былтыр Біріккен Ұлттар Ұйымы аясында Халықаралық су ұйымын құруды ұсындым. Біріккен Ұлттар Ұйымын реформалау барысында осы мәселені алға қарай жылжытуымыз қажет. Алдағы сәуірде Астанада Халықаралық экология саммиті өтеді. Жиында Аралды құтқару қорына мүше мемлекеттер басшыларымен Арал мәселесін талқылаймыз. Кіші Аралдың қалпына келуі бүкіл Сыр өңірін одан әрі көркейтуге жол ашады деп үміттенеміз.

Бүгінгі бас қосуға Сыр елінің азаматтары қатысып отыр. Олардың ішінде ардагерлер, зиялы қауым өкілдері, қоғам белсенділері, кәсіпкерлер және жастар бар. Осы орайда жергілікті халықтың еңбекқорлығы мен ұйымшылдығын атап өткім келеді. Мен Сыр елі жұртшылығының бойынан туған жерге деген сүйіспеншілікті, қамқорлық пен жанашырлықты, нағыз отаншылдықты көремін. Облыс орталығымен қатар, әр ауылдың тазалығы көз тартады. Мысалы, Нағи Ілиясов, Таң ауылдарын бүкіл елге үлгі ретінде үнемі айтып жүреміз. Сіздер осы аймақпен қатар, күллі еліміздің дамуына үлес қосып келесіздер.

Біз бір ел, бір халық болып жұмыла білгеннің арқасында өткен жылды мол табыспен аяқтадық. Былтыр экономикамыз 6,5 пайызға өсті. Еліміздің ішкі жалпы өнімі 300 миллиард доллардан асты, ал жан басына шаққандағы үлесі тәуелсіздік тарихында тұңғыш рет 15 мың доллар болды. Бұл – бүкіл Орталық Азия аймағы бойынша рекордтық көрсеткіш. Ұлттық қордың валюталық активтері 5 миллиард долларға ұлғайды. Алтын-валюта қорымыз ең жоғары деңгейге жетіп, 65 миллиард доллардан асты. Шағын және орта бизнестің экономикадағы үлесі 40 пайызға жақындады. Халық саны 20,5 миллионға жуықтады. Азаматтардың орташа өмір сүру ұзақтығы 75,4 жасқа жетті.

Ең бастысы, қоғам өзгерді, реформаларымыз

тұрақты сипатқа ие болды, халықтың сана-сезімінде үлкен бетбұрыс жасалды. Осы ретте Ұлттық құрылтай айрықша рөл атқарғаны сөзсіз. Төрт жылда құрылтай мүшелері ел өміріне ықпал ететін көптеген маңызды бастама көтерді. Ұлттық құрылтайда айтылған ұсыныстардың негізінде 26 заң қабылданды. Осының өзі құрылтай ауқымды реформалардың негізгі қозғаушы күші болғанын айқын көрсетеді.

Әйелдердің құқығы мен балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін нақты қадамдар жасалды. Лудоманияға, яғни ойынқұмарлыққа және нашакорлыққа қарсы белсенді күрес жүргізіле бастады. Ономастика саласындағы жұмыстар ретке келтірілді. Мемлекеттік наградалар жүйесіне жаңадан құрметті атақтар енгізілді. Сол арқылы еңбек адамдарының мәртебесі арта түсті. Бұдан бөлек, бұл ұлттың жаңа сапасын қалыптастыратын басты құндылықтарымызды айқындап алдық. Ұрпақтың болашағына зиянын тигізетін кеселдерге барынша тосқауыл қоятын болдық.

Құрылтай мүшелері өткен жылғы жиында ішкі саясат саласын ретке келтіру туралы бастама көтерді. Тиісті құжатты әзірлеуге өздеріңіз белсене атсалыстыңыздар. Былтыр Қазақстан Республикасы ішкі саясатының негізгі қағидағары, құндылықтары мен бағыттары бекітілді. Енді осы құжатты басымдық ретінде қарап, белсенді түрде іске асыруымыз керек.

ҚАДІРЛІ ҚАУЫМ!

Мемлекеттік саясаттың стратегиялық бағдарының бірі – мәдениет пен өнер. Себебі қоғамның санасы жаңғырмаса, реформалар ойдағыдай нәтиже бермейді. Бұл – ақиқат. Сондықтан біз руханият мәселелеріне айрықша мән береміз. Бұл салада бұрын-соңды болмаған ауқымды шаруалар қолға алынады. Атап айтқанда, Алматы облысында қазақ драма театры, Абай, Ақтөбе облыстарында театрлар бой көтереді. Шымкентте де опера және балет театрының құрылысы басталмақ. Биыл Мұхтар Әуезов атындағы Қазақ ұлттық драма театрының ашылғанына 100 жыл толды. Осыған орай театр ғимаратына жүргізіліп жатқан күрделі жөндеу жұмысы аяқталмақ. Наталья Сац атындағы орыс мемлекеттік академиялық балалар мен жасөспірімдер театры да жаңғыртылады. Бұдан бөлек, екі жылдың ішінде елімізде 100-ден астам мәдениет ошағы жөнделеді.

Музей ісін дамыту – маңызды міндеттің бірі. Осы ретте Қызылордада ашылған жаңа тарихи-өлкетану музейін ерекше атап өткім келеді. Мен күзде қалаға жұмыс сапарымен келгенде мұражайды аралап көрдім. Заман талабына сай салынған орталықта музей ісін ұйымдастырудың тың тәсілдері қолданылған. Бұл тәжірибені басқа облыстарға үлгі етуге болады.

Қызылордада жаңа драма театры салу жос-

парымызда бар, биыл құрылысты бастауымыз керек. Өткен сапарымда мен облыстың зиялы қауым өкілдерімен кездескен кезде заманауи кітапхана салу керек деп айттым. Енді бұл құрылыс биылдан бастап жүргізіледі.

Қазіргі таңда жастар арасында Қазақстан өрлеу кезеңіне қадам басты деген пікір бар. Жас буын өкілдері жаңа қоғамдық этиканы, креативті индустрияны дамытуға зор үлес қосуда. Әлем елдері қазіргі қазақ өнерін ерекше құбылыс деп бағалайтын болды. Кино саласы да дамып жатыр.

Жас ұрпақтың ұлттық бірегейлігімізді өнерімен айшықтап, ұлттымызды жаһан жұртына танытуы – зор мақтаныш. Жастардың күш-қуаты, ынта-жігері, жаңашылдығы мен жасампаздығы кез келген салаға зор серпін береді. Сондықтан біз өскелең ұрпаққа әрдайым жан-жақты қолдау көрсетеміз. Олардың ұлттық құндылықтармен қатар жаңа заманның жақсы қасиеттерін бойына сіңіруіне барынша жағдай жасаймыз.

Бұған дейін Ұлттық құрылтайда еліміздің рухани-мәдени мұрасын әлемге таныту туралы бастамалар көтерілді. Соған сәйкес жоспарлы жұмыс жүргізіліп жатыр. Мысалы, 14 жылда алғаш рет аса құнды «Хандар шежіресі» қолжазбасын ЮНЕСКО-ның «Әлем жады» деректі мұралар тізіміне енгіздік. Биыл жазда Корея Республикасының Пусан қаласында Бүкіләлемдік мұралар комитетінің кезекті отырысы өтеді. Сол кезде «Маңғыстаудың жерасты мешіттерін» ұйым тізіміне қосу мәселесі қаралады. Қазір Қазақстан материалдық емес мәдени мұралар тізіміне өз нысандарын белсенді түрде енгізіп жатқан 25 елдің қатарына кіреді. Бірақ мұнымен тоқтап қалуға болмайды. Төл тарихымызды зерделеу, өнеріміз бен мәдениетімізді өркендету үшін әлі де көп жұмыс істелуге тиіс. Бұл шаралар алдағы уақытта да жалғаса береді.

Елімізде танымдық әрі тағылымдық мәні зор тарихи орындар мен құнды жәдігерлер аз емес. Мысалы, таза ағаштан салынған Жаркент мешіті – қытай сәулетшілері мен ұйғыр шеберлерінің қолынан шыққан бірегей туынды. Алматыдағы «Вознесенск кафедралды шіркеуі» де – айрықша тарихи нысан. Татулық пен достықтың символы саналатын осы екі ғимаратты «Бірлігіміз – әралуандықта» қағидатының іс жүзіндегі көрінісі деуге болады.

Ұлы даланың әрбір тау-тасы халқымыздың сан ғасырлық жылнамасынан сыр шертеді. Соның бірі – қойнауы қазынаға толы Қаратау петроглифтері. Төрт мың жылдық тарихы бар таңбалы тастар төл өркениетіміздің тамыры тым тереңде жатқанын көрсетеді. Ғалымдарымыз Қызылорда жеріндегі Сауыскандық пен Түркістан облысындағы Арпаөзеннен жалпы саны 17 мың петроглиф тапқан. Осындай құнды жәдігерлеріміз бен ұлттық дәстүрлеріміз ЮНЕСКО-ның бүкіләлемдік мұралар тізімінде болуға әбден лайық деп санаймын. Құзырлы министрлікке осы мәселелерге қатысты жұмысты қолға алуды тапсырамын.

Сондай-ақ Абай ілімі біздің ұлттық бірегейлігіміздің, ұлттық болмысымыздың өзегі болуға тиіс. Оның ой-толғамдары қанша заман өтсе де өзекті болып қала береді. Қазіргі «Адал азамат» тұжырымдамасы ұлы ойшылдың «Толық адам» идеясымен тығыз астасып жатыр. Біз Абайдың «Қара сөздерін» ЮНЕСКО-ның «Әлем жады» деректі мұралар тізіміне енгізуіміз керек.

Әл-Фараби, Ясауи ілімдері де ұлт руханиятының ұстыны саналады. Ашығын айтсақ, ұлы бабаларымыздың өсиеттерін олардың мерейтойы кезінде ғана еске аламыз. Бұл дұрыс емес. Сондықтан әл-Фараби, Ясауи және Абай ілімдерін жан-жақты дәріптейтін ғылыми жиындарды тұрақты өткізіп тұруымыз қажет. Бұл басқаға емес, ең алдымен, өзіміз үшін керек. Олардың мұралары – біздің рухани-философиялық болмысымыздың тірегі. Еліміздің гуманитарлық институттары ұлы ойшылдарымыздың ілімін жүйелі түрде насихаттағаны жөн.

(Жалғасы 1–5-беттерде)

